

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Officio Et Potestate Iudicis Delegati. Titvlvs XXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

...campus & lateras in accendendo, seu extinguendo...

CAP. II.

Ad idem. Ex concilio Toletano. ...solicitus & debet esse de omni ornamento ecclesie...

DE OFFICIO VICARII.

TITVLVS XXVIII.

CAP. I.

Vicarius si officium curatam postea sit adeptus, vicaria pri-

Alexander III. Episcopo Norwic. & G. Archidiacono. ...Dandicimus 4 nostram pervenit quod Hug. Presbyter monachus de Rameta...

CAP. II.

Non vicarius qui habere non potest. Idem Eliberit Episcopo. P. C. ...Dilectus b. antenuus, ne in episcopatu tuo patria...

CAP. III.

Episcopus vicarium per Episcopum institutus, per rectorem remo- ...Idem Vranovici Episcopo. ...Ad hoc si persona alius ecclesie, vicario, quem...

...In hac Berona etc. ut ne contra modum lucendo oleum...

signatam sibi minuire portionem. Nisi aliquid com- mitrat, propter quod per iudicem in vicaria sit vel benefi- cio condemnandus.

CAP. IV.

Vicarius non potest substituere vicarium. Idem Norvicensi Episcopo. ...Lericos a in presbyteratu vel in aliis inferioribus ordi- nibus constitutos, in vicariis ecclesiarum, quas ad- epti sunt, alios sibi substituere non permittas, cum id satis sit absurdum & absurdum.

CAP. V.

Vicarius Papa in urbe jurisdictionem habet, non extra urbem. Innocentius III. Abbati S. Eugen. & plebano S. Petri.

Sua nobis: & infra. Nos igitur b vicarii literas assti- mantes per surreptionem obtentas c. Quoniam iurisdic- tio vicarii d. quem Romanus Pont. in urbe reli- quit, no. extenditur extra illam, nisi ei specialiter sit con- cessum. Praesertim cum ipse moratur in sua provincia speciali, videlicet inter Capuanam provinciam & Pisanam: Mandamus, quatenus quicquid occasione litera- rum illarum actum est, in irritum revocetis.

CAP. VI.

Compelluntur vicarii ordinarii ecclesie deservire, per subtrahen- tem proventuum & vicariarum. Honorius e III. Vigor Episcopo.

Ex parte tua fuit propositum coram nobis [1 & 7.] Mandamus, quatenus perpetuos vicarios, ut in eccle- siis, in quibus vicarias obtinent, resideant, & se in Presbyteros (ut f eorum cura exigit,) faciant promoveri, per subtractionem proventuum vel ipsarum vicaria- rum, compellas.

[1 Quod quidam in ecclesiis in quibus perpetuas obtinent vi- carias, debitam residentiam facere, ac in Presbyteros promoveri contemnant. Nolentes igitur abusu huiusmodi, sicut nec debemus, equanimiter sustinere sit.]

DE OFFICIO ET POTESTATE IV- DICIS DELEGATI.

TITVLVS XXIX.

CAP. I.

Delegatus Papa potestatem habet non solum in partes, sed etiam in alios, qui suam jurisdictionem impediunt. Alexander III. Londinensi Episcopo.

Via quaeritur g est quid faciendum sit de pote- statibus, quae h cum precipimus alicui iustitiam exhiberi, minis ac terroribus conquientes file- re compellunt, & sic mandatum nostrum e eliditur: sic tibi respondemus, quod sicut agentes & consentientes pari poena (scripturae testimonio) puniuntur & sic tam eos qui trahuntur in causam, quam principales eorum fautores (si eos manifeste cognoveris iustitiam impedit) distinctione ecclesiastica poteris coerce- re.

CAP. II.

Cum diversi lites sub eadem data & forma contraria impe- trantur, & presentantur a diversis ad eosdem iudices, super sedetur utriusq; donec consulatur Papa.

a Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. & post concil. Lateran. p. 30. cap. 3. b C. 1. eod. tit. in 3. comp. al. incipit. Tua nobis. c vide l. fin- cion tibi not. C. si a non comp. jud. d Et de vicariarum iurisdic- tione, vide concil. Trident. Sess. 24. de reform. c. 16. e al. Inno- cent. III. f eorum. g Cap. 2. eod. tit. in 1. compil. & post concil. Lateran. p. 7. cap. 2. h qu. i. eliditur. Roman. cap. 1. k vide l. iuberimus. 5. micromus. cum vulga. C. de Episcopo & clerico.

Idem Bononiensi a Episcopo.
Sane si à nobis super aliqua causa litera imperatur, & alia postea (non facta mentione priorum literarum) litera opponuntur, si iudicibus innotuerit donec Romanum pontif. consulant, & si iam exinde cognoscant plenius voluntatem, executioni supercedent utrumque. Ne pro varietate literarum causarum fines valeant impediri.

CAP. III.

Delegatus Papa impediatur, subdelegare potest causam, qua sine ipso commode terminari potest.
Idem Episcopo c. London.

Si pro d. debilitate, vel pro qualibet aliâ gravi e. causa, vel necessitate tractandis causis, quæ tibi à sede Apost. committuntur, interesse non poteris: liberum tibi sit personis discretis & idoneis vias committere. Ita tamen, quòd si res tanti est, consulere te debeant. Nisi forte cause ita graves sint, quòd sine præsentia tua non possint commode terminari.

CAP. IV.

Si causa committitur intra certum diem decidenda, nisi pariter prorogari, per lapsam diem expirat iurisdictio.
Idem V. f. Canonen. electo.

De causis g. quæ intra certum terminum decidenda committuntur, hoc tuam volumus cognitionem tenere, quòd nisi dies ab Apost. sede præfixus de communi consensu partium prorogetur, eorandem mandatum exprimitur.

Ubi certa pena per ius statuta non est, delegatus imponit arbitrariam. h. d.

Illis etiam qui pro causis tibi commissis ad citationem tuam venire, aut tuo super his parere iudicio neglexerint: si male fuerit negotium, quòd certa exinde poena in rationibus exprimitur, eandem infigas, alioquin ipsos prodelicti qualitate & causis secundum tuum arbitrium punire procures.

CAP. V.

Per simplicitatem commissionem causa, potest delegatus citari, contumacem punire, & reliqua facere, quæ spectant ad causam.
Idem Archiepiscopo i. Senonensi.

Praterea k. super hoc, quòd nos consulere voluisti, utrum liceat iudici delegato non ordinario cogere contumacem ut veniat, aut damnare, si non venerit? Hoc tibi auctoritate præsentium innotescat, quòd postquam ei causa, licet simpliciter, delegatur, factis potest nostra auctoritate partes compellere, & etiam contumaces severitate ecclesiastica coercere: etiam si literæ commissionis id non contineant, aut partes l. mandatum nostrum non habeant ut accedant. Quia ex eo, quòd causa tibi committitur, super omnibus, quæ ad causam ipsam spectant, noscuntur, plenariam recipit potestatem.

CAP. VI.

Si causa pluribus etiam simpliciter est commissis, quilibet subdelegare potest, hoc dicit, & quædam allegatur.
Idem in Vintoniensi Episcopo.

Quamvis m. finius. [i. & infra.] Si verò duobus

a Floracensi. b Cap. 3. eod. tit. in i. compil. & post concil. Lateran. p. 7. c. 3. c. aliis. Laven. d. Ca. 4. eod. tit. in i. comp. & post concil. Later. part. 7. cap. 3. e. vox. causa, desit in antiquis. f. Idem G. aliis, idem Vithelmo canon. electo. g. Cap. 5. eod. tit. in i. compil. & post. concil. Later. p. 7. c. 6. h. sit. i. Cemonensi. k. Cap. 6. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Later. p. 7. ca. 7. l. In C. Barbata, aut mandatum partes non habeant. Apostolicum, ut accedant. m. al. Vium. n. Cap. 7. eod. tit. in i. compil. & post. concil. Later. p. 7. c. 4.

causa committitur, etiam si non adponatur, ut supra aliter procedat in ea, nihilominus unus ex ipsa parte coniudici, siue alii vias suas potest committere a iudice parte.

[i. Multiplicitate negotiorum impediti & gravibus sollicitudinibus occupati, nos tamen eorum propter dilectionem ne r. fra. & dilectio qua personam nostram diligimus, non possunt nobis respondere, ne videlicet indefensa vel impare, nisi si nos notanda tua volueris discretis præsentare. amplexus mag. hinc tuus, quid iudex à nobis delegatus causam sui committimus, ut delegare, aut totam audiamus & terminandam, aut ut ad allegaciones & rationes & attestaciones recurrem, & si mandati bi ut referent, vel horum aliquid remanentibus faciamus voluntatem & beneplacitum delegatus, quoniam non potest causam alii appellacione postposita delegari, & si alii sit commissis.]

CAP. VII.

Delegatus Papa exequitur sententiam suam quam non potest, aut non vult, eam committit sui equali.
Idem Nivernensi Episcopo.

Significasti b. nobis: [i. & infra.] Constat, quòd iudex ordinarius ad mandatum iudicis delegati ab eo latam, suo effectui mancipare, delegatus non potest, nisi am e. auctoritate nostra tibi commissam potest mandare: & si qui tibi referent, eos sententia ecclesiastica coercere.

[i. Per literas tuas, quòd interdum à iudice delegato super aliqua causa sententiam, cum ordinarius non vult mandatum illius nisi executioni mandare, aut alia referent, se illius mancipare non possit. Super hoc.]

CAP. VIII.

Si ordinarius sit eum non canonice institutus, quædam Papa mandas in possessionem induci, non resistet, nisi si eibus instabit ut differat, donec Papa consulatur.
Idem.

Si quando d. clericis coram iudice delegato ecclesiarum, super ecclesiis, quas tenent, commiserint, & coram eodem iudice transacione & distributionem canonice obtulerint, in quibus certum modo ecclesiis obtulerint, nullatenus habuissent, non possessionem etiam corporalem: Ordinarius potest non iudicis delegati mandato resistere violenter, si ipsi ipsam instare, ut differat eos in possessionem mandare nec nobis revertaris innotescat.

CAP. XI.

Post diffinitivam executioni mandatum expressum non resistit.
Idem Divinensi Episcopo.

In g. literis: [i. & infra. Con. l. i.] quòd vel iudex delegatus per se vel per alium, sententiam executioni mandavit vel mandari præcepit, non resistat jurisdictioni ecclesie: Quia semel est officio suo habita-

a Non potest alium suis officio iurisdictionem committere infra eod. cap. cum super. b. Ca. 3. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. c. al. it. cum aliter. d. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. e. al. it. cum aliter. f. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. g. al. it. cum aliter. h. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. i. al. it. cum aliter. k. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. l. al. it. cum aliter. m. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. n. al. it. cum aliter. o. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. p. al. it. cum aliter. q. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. r. al. it. cum aliter. s. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. t. al. it. cum aliter. u. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. v. al. it. cum aliter. w. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. x. al. it. cum aliter. y. Cap. 1. eod. tit. in i. comp. & post. concil. Lateran. p. 7. c. 11. z. al. it. cum aliter.

hinc ex adposito, ut si ambointerese nequiverint, alter
excommunicatus exequatur.

Si vero coram delegato obicit excommunicationem adteri, quam
non prius intra tempus delicti, auditur actor: si vero probat, de-
legatus obicit alteri, si excommunicatus est propter causam fi-
dem: si non tunc cum obicit, delegatus Papa cum ab-
solutio, nisi de causa Papa referantur.

Cetera nobis proposita ex parte tua quæstio continebat,
quod cum aliquibus iudicibus causa committitur, &
quodque contingit, quod reus actori obicit, quod
iudicium potest in iudicio, utpote vinculo excommunica-
tionis adstrictus: si reus non velit statim eum probare ex-
communicationis, si non possit actor nihilominus audiri
debet, donec super eo, quod obicitur, rei veritas fue-
rit patefacta: Hanc dubitationem taliter a remove-
mas, quod ille, quæ sit, quod obicit, statim vel intra
terminum competentem non probaverit legitime, quod
iudicium actor permitti debet, ut sine officio quoli-
bet, voluitur. Ceterum, si vel ex confessione actoris,
vel alio e quo libet modo legitime consiterit esse actoris
vinculo excommunicationis adstrictum, à iudicibus
delegatis secundum formam ecclesie valet absolvi, ita, ut
si propter aliam iustam causam & evidentem ob ordina-
tionem iudicem delegatum excommunicatus fuerit, ad ex-
communicationem debet absolvens remitti: qui d. si
iustitiam adhibuerit, delegati iudices id ritu e eccle-
sias libere exequantur, dummodo non sit tale genus
excommunicationis illius cuius absolutio sed. Apost. re-
ferretur. Explorati siquidem iuris existit, ut delegatis
iudicibus, quibus principalis committitur, & accessorium
committatur.

Aliter si delegatus super causa, pro qua fuerat excommunica-
tus, non excommunicatus parerit, seu respondebit super illa cau-
sa, nisi sit actor delegatus: & si excommunicator malitiose distulit
iudicium, delegatus, qui ad iudicium, expostet, h. d.

Si vero ab his fuerit præstito iuramento, quod flabit
mandato ecclesie, absolutus, rursus interrogat, an co-
muni eodem delegatis, s. vel ordinario, à quo excom-
municatus erit, teneatur super eadem causa, pro qua
excommunicatus fuerat, respondere, & quorum debeat
iudicium vel mandatum stare? In quo casu taliter respon-
detur, quod cotam ipsi excommunicatoribus super illa
causa pro qua fuerat excommunicatus stare debet, & eo-
rum servare mandatum: nisi specialiter fuerit illud a-
litis p. iudicibus à sed. Apost. delegatum. Quod si ex-
communicator malitiose distulit, tunc delegati can-
dem jurisdictionem, quam in principali & in accessorio
exercerent.

CAP. XXIII.

Si causa simpliciter delegatur tribus, duo sine subdelegatione ter-
tio procedere non possunt. Quod si fecerint, ab eis potest appella-
ri. Item si fuerit datus cum clausula, quod si non omnes, non erunt
iudices, quod duram tertio inconsulto, hoc dicit comprehendendo
verum modum.

Innocentius III. Reginen. Archiepiscopo, & Epi-
scopo Cephaludensi, h.

Quoniam causa, que vertitur inter ven. fr. n. Montis
Regalis, & Rosin Archiepiscopos super quibusdam
decimis Panormitano & Capuzano Archiepiscopis, & ti-
bi fratri Reginen. commissa fuisse à nobis sine debito
terminanda, prædictus Archiepiscopus Montis Regalis
(sive acceptus) ad primam Panormitani & Capuzani
Archiepiscoporum citationem accessit, in quorum præ-

a. al. amvennu. b. taliter tale quod obicit. c. aliquo.
d. si non excommunicator. e. al. de ritu. f. Qui paulo an-
te distulit eum. g. Vex. iudicibus, in omni manusi. & in
ven. fr. n. specialiter illud fuerit. in alio ita: nisi specialiter fue-
rit illud expostum, & h. al. Cephaludensi. i. cap. eod. tit.
in par. 1.

sentia excipiendo proposuit, quod pro duabus causis eo-
rum non deberet stare iudicio: tum quia ipsa causa tri-
bus fuerat iudicibus delegata, & idem a. ab aliis duobus
sanctum (se frater Reginen. inconsulto, nec vices tuas su-
per hoc committente) ad iudicium fuerat evocatus, tum
quia ante ipsorum citationem & notitiam literarum, pro
eadem causa nuncium suum ad Apost. sedem transmissit,
in quo decretalem b. Alexandri Papæ præ. n. sibi ad-
firmabat aperius suffragari. At iidem Archiepiscopi
exceptiones ipsius nolentes admittere contra eum ut re-
sponderet, interlocutoriam sententiam protulerunt:
propter quod ad sedem Apostolicam appellavit: [i. &
infra.] Fraternitati vestre mandamus, quatenus, si vobis
confiterit prædictos Archiepiscopos exceptiones prædi-
ctas nullatenus admisisse: non obstantes eo, quod per ip-
sos factum est, decimas ipsas, quibus prædictus Montis
Regalis Archiepiscopus se postquam nuncius suus pro-
pter hoc ad sedem Apostolicam accesserat, adferit ipsola-
tum, præcipue cum easdem, tam sibi, quam ecclesie sue à
sede Apostolica adferit confirmatas, sive per laicalem po-
tentiam, sive per eodem iudices factum sit, cum fructi-
bus inde perceptis restitui faciat, & audientes postmo-
dum quantum de jure poteritis quidquid fuerit quæstio-
nis.

[i. Nos igitur inquisitionem prædictorum & decisionem cano-
nicam vestra discretioni examini committimus.]

CAP. XXIII.

Si duo sunt delegati cum clausula, quod si ambo, &c. uno recusa-
to, alter solus procedere potest, nec tenet processus, si cum recusato
procedat.

Idem conventui de Conchis

Um super d. abbatia monasterii e vestri, inter vos
& S. quondam Abbatem vestrum, fuisse quæstio a-
gitata, demum super ea ad Lationem. f. Episcopum &
Abbatem, de Becco nostræ fuerant g. literæ destinatæ: &
infra. Quamvis solus Abbas antequam appellaretur ab
eo, iuxta formam literarum nostrarum procedere potuis-
set, quia tamen pro eo, quod cum ipso Episcopo interlo-
cutorius est appellacionem prius ab eodem Episcopo inter-
positam non tenuisset, de jure sine ipso, cum h. postea &
bus inde perceptis restitui faciat, & audientes postmo-
dum quantum de jure poteritis quidquid fuerit quæstio-
nis.

CAP. XXIV.

Si iurisdictionis delegati expirat in termino peremptorio, quem par-
tibus assignavit, post congruam horam peremptorii iudex non ex-
pellatur contumacem. Si non expirat, potest expectare in diem
alteram, & iterum citare, si vult.

Idem Archiepiscopo Toletano.

Consuluit nos tua fraternitas, utrum cum ad re-
cipiendos testes, depositiones publicandas eorum,
vel sententiam proferendam peremptorie citatas par-
tes, & earum altera se absentat contumaciter die data,
an circa ultimam partem saltem diei sit in negotio pro-
cedendum, vel in diem expectandum potius subsequen-
tem, & si expectaveris, utrum contumax iterum sit
citandus, cum non fuerit die partibus assignata pro-
cessum? Nos autem credimus distinguendum, utrum
iurisdictionis duet post terminum peremptorium, an

a. Ipsi. b. Hanc habet. f. de appell. c. ad hæc scit. c. Vi-
de l. quem admodum. cum gloss. C. de agris. & consil. lib. ii. d. C. 12.
eod. tit. in 3. compilat. e. al. vestri de concilio. f. Lexiniens.
g. fuerunt. h. dum. i. Consequens. k. fuit. l. C. p.
eod. tit. in 3. compilat.

hocem primum, causam poterit definire: ut paratur
liberibus partium & expensis.

*Adversus hanc sine partium consensu, recitari potest in sus-
sensionem tamen sine causa. Abbas.*

Quo vero quem delegatus à nobis deputaverit audito-
rem, neutra partium poterit reculare, nisi coram eo ju-
dicium reculationis causam ostendat.

Si unus ex duobus delegatis Principi cum clausula appell. re-
fideliter accipitur, non potest acceptam subdelegare, nec
appell. se puerit, quod tamen ante acceptationem poterat: &
si postea fuerit appellatus, appellabitur ad Papam etiam si su-
per subdelegatum non innotuit, hoc dicit, secundum intellectum ve-
rorum.

Si vero duo sunt à Principe delegati, & unus commit-
tere fasus alteri ille nec potest, nec debet appella-
tione remota procedere, nec causam alii delegari.

Quoniam in commissione facta duobus continetur ex-
pressum, ut appel. alter possit procedere sine reli-
quo non possunt ambo pariter interesse. Quia quod
potest est sola jurisdictione à sibi à Principe delegata,
non potest cum jurisdictione sibi à condelegato com-
missa. Unde si ad eo fuerit appellatum, licet aliqui-
bus visum fuerit, quod ad condelegatum valeat appel-
lari, nobis tamen videtur, quod ad primum dumtaxat
appellandum est delegatum, propter rationem superi-
us assignatam.

Si delegatus Papa subdelegat non in totum, pars à subdelegato
imponeat appellari, et eo, quod datus sit sine suo consensu: potest
tamen superior appellando causam ipsam coram delegato, & tunc
delegatus definit: à quo etiam si solus recusationem admittit,
appellatur ad Papam, hoc dicit.

Quo ergo appellatio, de qua tua fraternitas nobis scrip-
sit, si nostræ constitutionis occasione ad nostram au-
dientiam appellavit, pro eo quod delegatus à nobis re-
servata sibi definitiva sententia, audientiam causæ
commisit quibusdam, qui de partium et assensu nec
sunt facti, nec recepti: nisi contra eos justam recusatio-
nem causam ostenderit, vel paratus fuerit ostendere co-
ram iudice delegato, non debuit impedire, quo minus
procederet audire. Quicquid tamen tanquam suspecti
iudicium esset recusat, delegatus tamen à nobis ni-
hilominus possit, sublato appellationis diffugio,
causam iudicialiter expedire. Quod si justam recusa-
tionem causam nobis admittit delegatus, sed coram
subdelegato si linguare cogebat, à tali gravamine licite
potest à ad nostram audientiam appellare: quod
quod à post appell. huiusmodi est præsumptum, iudica-
re detestatum & inane.

*Delegatus Papa, nisi multitudine se exoneret, subdelegatum com-
pelli ad suscipiendum subdelegationem: in coactione tamen desistat
subdelegatus & perijura. h. d. v. q. 9. item cum totum.*

Idem Episcopo Felten.

PARTELLI i officii: [i & infra.] Consultationi
Principis jurisdictionis dandi invicem sit à lege concessa
tammodo ipse exonerare se ipsum malitiose non qua-
rit potest compellere remittentem, eo quod jurisdictione
non habet: Delegatus tamen debet solite provide-
re, ut si personis superioribus (exigente necessitate) ne-

*Delegatus qui impeditur die statuta procedere, partem hoc pro-
curantem punire: & quantum ad diem illam causam committere,
appellatione remota, in eodum procurantem nisi partes negotium pro-
rogent. Abbas.*

Quia vero sæpe contingit, quod executio sententiæ
ordinario demandatur: quævisit, an si ipsam injustam
esse cognoverit, debeat eam executioni mandare? an sit
ei potius subsistendum? Attendentes itaque quod non
cognitio, sed executio tantum demandatur eidem: re-
spondemus, quod cum ordinarius teneatur obsequi de-
legato, et si fiat sententiam illam injustam, exequi in nihil-
ominus teneatur eadem, nisi apud eum efficere possit, ut ab
hoc onere ipsam absolvat. & infra.

*Ordinarius ad mandatum delegati exequitur sententiam, etiam
si fiat eam injustam. Abbas.*

Cum autem sæpe contingat, ad diem, quam iudex de-
legatus à nobis partibus assignavit, eorum altera pro-
curante, ut negotium propogetur, iudicem ipsam à Rege
vel Archiepiscopo evocari. Nos perverforum volentes
malignitatibus obviare, decernimus, ut si delegato con-
fiteretur hoc fuisse alicujus partis malicia procuratum,
ipsam puniar animadversione condigna: & (ne aliquid
lucrum ex huiusmodi fraude reportet) personæ neutri
parti suspectæ, quantum ad diem illum, committat ip-
sam negotium audiendum, quæ in ipso, appellatione
remota, procedat: nisi forte partes consenserint nego-
tium protogari.

CAP. XXVIII.
*Subdelegatus à delegato Papa jurisdictionem non habente potest
contere impedientem, hoc dicit, comprehendendo utroque intel-
lectum.*

*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

CAP. XXIX.
*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

gotium duxerit delegandum, in coactionibus inferendis
dignitati deficiat & personæ a.

*Delegatus & subdelegatus quam gerit circa executionem
mandatorum superiorum, & alio iure restrictionis non investitur, nisi
quamvis sitis multiplicibus occupatissimus præpedit negotium,
etiam ad horam subterfugimus resistit, in qua tunc intendimus
consultationibus. Consultat etenim non tua f. d. infra, utrum
delegatus à Principe causam sibi commissam voluerit alii delegare,
volentem delegationem suscipere, ad ipsam suscipiendam valeat
coartari.*

*Delegatus Papa sicut potest committere totam causam ita potest
citationem, & punire contempnentem acceptare. h. d. Abbas.*

Item cum totum negotium alii possit committere de-
legatus, sicut superius est expressum: citationis officium
potest cuilibet (discretionem prævia) demandare, ac pun-
nere merito contempnentem.

*Si Papa scienter commisit appellationem interpositam à suo de-
legato dato cum clausula, appellatione remota, jurisdictione primi de-
legati est interim suspensa, quoad executionem, hoc dicit, secundum
verum intellectum.*

Præterea postulasti, si cum à sententia lata auctori-
tate litterarum nostrarum, in quibus appellatio est inhi-
bita, fuerit appellatum, & litteræ post appellationem ad
iudices alios emanaverint, an ad mandatum posteriorum
iudicium executio sententiæ à prioribus delegata debeat
retardari, ut priores iudices ipsam neque petere, neque
per alios exequantur. Nos autem inquisitioni t. r. r.
quod cum appellationis causam ex certa scientia iudi-
cibus alii committimus cognoscendam, appella-
tionem videmus accipere, ac jurisdictionem priorum iudi-
cum revocare, ut interim executio sententiæ suspen-
datur, donec appellationis merita plenius sint discussa:
& infra.

*Ordinarius ad mandatum delegati exequitur sententiam, etiam
si fiat eam injustam. Abbas.*

Quia vero sæpe contingit, quod executio sententiæ
ordinario demandatur: quævisit, an si ipsam injustam
esse cognoverit, debeat eam executioni mandare? an sit
ei potius subsistendum? Attendentes itaque quod non
cognitio, sed executio tantum demandatur eidem: re-
spondemus, quod cum ordinarius teneatur obsequi de-
legato, et si fiat sententiam illam injustam, exequi in nihil-
ominus teneatur eadem, nisi apud eum efficere possit, ut ab
hoc onere ipsam absolvat. & infra.

*Ordinarius ad mandatum delegati exequitur sententiam, etiam
si fiat eam injustam. Abbas.*

Quia vero sæpe contingit, quod executio sententiæ
ordinario demandatur: quævisit, an si ipsam injustam
esse cognoverit, debeat eam executioni mandare? an sit
ei potius subsistendum? Attendentes itaque quod non
cognitio, sed executio tantum demandatur eidem: re-
spondemus, quod cum ordinarius teneatur obsequi de-
legato, et si fiat sententiam illam injustam, exequi in nihil-
ominus teneatur eadem, nisi apud eum efficere possit, ut ab
hoc onere ipsam absolvat. & infra.

*Delegatus qui impeditur die statuta procedere, partem hoc pro-
curantem punire: & quantum ad diem illam causam committere,
appellatione remota, in eodum procurantem nisi partes negotium pro-
rogent. Abbas.*

Cum autem sæpe contingat, ad diem, quam iudex de-
legatus à nobis partibus assignavit, eorum altera pro-
curante, ut negotium propogetur, iudicem ipsam à Rege
vel Archiepiscopo evocari. Nos perverforum volentes
malignitatibus obviare, decernimus, ut si delegato con-
fiteretur hoc fuisse alicujus partis malicia procuratum,
ipsam puniar animadversione condigna: & (ne aliquid
lucrum ex huiusmodi fraude reportet) personæ neutri
parti suspectæ, quantum ad diem illum, committat ip-
sam negotium audiendum, quæ in ipso, appellatione
remota, procedat: nisi forte partes consenserint nego-
tium protogari.

CAP. XXVIII.
*Subdelegatus à delegato Papa jurisdictionem non habente potest
contere impedientem, hoc dicit, comprehendendo utroque intel-
lectum.*

*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

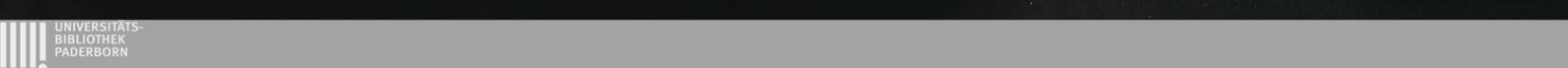
CAP. XXIX.
*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

*Idem Abbati sancti Hilarii & magistro G.
canon. Teruvien.*

Literis a Patriarcha Granden. [1 & infra.] Mandamus, quatenus nichil vobis confiteri, quod literarum quae secundo loco ad Archiepiscopatum Paduanum impetratae dicuntur, de prioribus literis ad primicerium Granden. & plebanum sanctae Sophiae obtentis, expressam fecerint mentionem, ut per secundas primae appareant revocatae: cum primos iudices auctoritate litterarum nostrarum jurisdictionem non sit dubium habuisse, quam potuerunt postmodum Patriarcha, quoad executionem sententiae demandare, ex qua coercionem etiam idem Patriarcha receperat: cum huiusmodi demandata iudicatio delusoria videretur, si subdelegatus huiusmodi coercionem aliquam non haberet: interditi sententiam ab eodem Patriarcha in Castellan. Archi. promulgatam, pro eo quod eisdem Patriarchae executionem impediens, eius litteras, quibus mandatum praedictorum iudicum nunciabat, legi in publicum non permisit: e tamen factis inviolabiliter observari, donec eidem Patriarchae de iniuriis irrogatis sufficienter fuerit satisfactum. Si vero confiteri primas litteras, per secundas legitime revocatas: cum appareat primos iudices jurisdictionem nullam penitus habuisse: & ita confiteri per consequentiam Patriarcham ipsum non recepisse jurisdictionem vel coercionem aliquam ab eisdem, praedictam interditi sententiam denunciatis irritam & inane.

[1 Acceptimus quod cum dil. fr. Granden. primicerius & plebanus S. Sophiae de Venetis, quibus causa, qua inter clericos sanctae Iustinae & A. Presbyterum super eo, quod idem Presbyter clericum se ipsius ecclesiae assererat, agitari digne dicitur, a nobis fuerat delegata: mandavimus eidem ut clericos memoratos, qui per Archiepiscopatum Paduanum ad questionem fuerat super eodem negotio quoddam rescriptum obtinuerunt, in quo sicus asseritur, de prioribus literis mentionem non fiebat, denunciatis fuerint excommunicationis vinculo subiacere, nisi praedictum Presbyterum in foveam reciperent & in fratrem, idem Patriarcha denunciaret anathematis vinculo non legato: ipse volens eisdem iudicibus in hac parte parere, quae nostra iungebantur auctoritate, maxime cum ven. fr. n. Castellan. Episcopus ipse super hoc parandum non duxerit: requisitus clericus sanctae Mariae formose mandatum praedictorum iudicum per suas litteras nunciavit, quae dil. fr. n. Archidiacon. Castell. plebanus ejusdem ecclesiae legi publicis coram populo non permisit. & infra. Unde considerans idem Patriarcha Archidiaconum rescriptum per tantum in iurisdictionem excessum, non sit tantummodo, sed etiam Evanden. ecclesiam, in eo non ipse graviter offensus, tam ipsam Archidiaconum, quam praed. ecclesiam, passus sit interditi. & infra. Cum igitur super praemissa & aliis inter procuratores utriusque partis fuisset coram dil. fr. n. SS. Cassin. & Damiani Diacon. card. quoniam auctoritatem dedimus eisdem, distinctis litterarum, & ipse nobis quae audierat, fideliter retulisset: quae nobis constare non potuit, ut per litteras quae ad Paduan. Archiepiscop. impetratae dicuntur, cum nobis ostensa non fuerint revocatae fuerint alia littera ad praedictos Primicerium & plebanum obtenta, causam ipsam vestro examini duximus committendam per a. l.]

CAP. XXX.

In iudicio delegata reintegrata, morte mandantis expirat. Idem Episc. d. Philavienf.

Licet e undique: [1 & 7.] Cum igitur duxeris requirendum, si causam tribus iudicibus delegamus, adponi in literis nostris illam clausulam facientes, quod si non omnes his exequendis poteris interesse, duo vestrum nihilominus ea se executionum: & unus postquam commiserit cuidam ex aliis vices suas, de medio substituatur, tertius ut suspectus merito recusetur: an collega superstes suo nomine ac defuncti possit negotium definire? Inquisitioni t. t. quod si jurisdictione a

a Cap. 1. eod. tit. in 3. compil. b al. iusq. literar. c Vid. l. si quis id quod. De iurisd. omni. iud. d pl. Parmens. e Cap. g. eod. tit. in 3. compil. f ca.

quo sibi collega delegata eo vivente non capere, quia mandatum huiusmodi re integra morte mandantis expirat, non habet solus officium iudicium: interea ante mortem illius jurisdictione non capere, nec mandatas vices suas & alius potest & debet. [1 Constitutum negotiorum multipliciter expresse, ut nimirum ad curas varias impellere non desinat, frater noster, quam sincera complectimur charitate in Domino, fiduciam vestram ad tempus deponere compelli, quam in exspectata delibito pastoralis officii gereremus, atq. nam delictum, & ipse certificare responso.]

CAP. XXXI.

Non creditur quis delegatus, nisi delegationem probet. Idem Episcopo Bajacen.

Cum in iure a peiturus: & infra. Traxerit tibi, cum tibi ab aliquo sub hac forma mandatum auctoritate qua fungor & injungo, ut talem de auctoritate excommunicationis sententia subiacere, ac hoc mandato Apostolico hesitanti, ab aliquo non detestabilis des, an mandatum huiusmodi exequi tenetur. Super quo tibi huiusmodi damus responsum, quod de mandato sed. Apostolico, certis extiterit, exceptis cogere quod mandatur.

CAP. XXXII.

Ter procuratores non habent mandatum, de ver. comp. dil. pr. gura non potest. Idem Paris. & Treven. Episc. & Alban. Jo. Genov.

Cum olim d. Abbas & conventus & Vergermes Altiflodoren. quoddam flagnum, molendinum & domum in terra eorum constituta inter duos pariter Nivernen. commilitum causam ipsam. Proprium litteras accepimus, quod lit. super potentia ecclesiae contestata recepti utriusque testibus, & actionibus publicatis, cum super dictis testibus testes fuisset postmodum diliputatum: Tandem pro munitis proposuit, quod de damnis in memoratis litteris aliis datis super quibus testes deponere videtur, cognoscere non debeant, cum in rescripto nulla de damnis mentio haberetur: [1 & infra.] dices autem interlocuti h. sunt, quod super damnis a comite, ad eos cognitio pertinerebat. Quia comes ad appellationis beneficium convolarit, ipsum iudices evocatum, & nec per se nec per ipsam saltem idoneum comparentem, excommunicationis vinculo constrinxerunt: & infra. Quia vero ipsi iudicibus datis, antequam illis fuerit contestata, sequentes ad dictos iudices cognitio pertinerebat, cum in rescripto nulla de illis mentio haberetur, nec ad ipsorum jurisdictionem prorogari, cum procurator ad illam jurisdictionem intellegatur expressa: & postquam communitatis attestacionibus intellexit super his praepositum, pronuntius contradixit: nos colere pronuntiamus minus iuste interlocutos fuisse, ac iudicium comitem qui ob hoc ad appellat. locum convolvit, excommunicationis sententiam auctoritate ligatum.

[1 Ad quod extra alia fuit ex adverso rescriptum, quod super omnibus articulis de quibus testes deponerent, ab ipsi iudicibus contestata, de ipsi cognosc. ac pronuntiare iudicium mandavimus. a Cap. 10. eod. tit. in 3. compil. b et. par. Dec. in 1. sup. de elec. c rito injungo. d Videt. quomodo. f. de iur. not. in l. sciamus. ff. de ver. oblig. e l. eod. tit. in 3. compil. f Scribendum Vergermesensi, vel Verulan. g Item. g. de iur. iur. h factum. i Vid. de iur. in l. de iur. iur. in fin. ff. si cert. per. ceterum dicitur, & dicitur in plur. comp.]

ad hoc par comit. revocatus, quod & si super damno a procuratoribus...

CAP. XXXIII

Quia illa causa relata in iudicio delegatorum sigilla violando... CAP. XXXIV

Delictum venatorum admittere collegam sibi adiunctum per litteras subreptas, nec sibi subdelegatum...

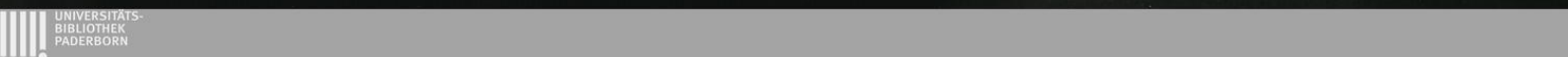
bat, ut si ambo interesse non possent mandatis Apostolicis exequendis, ea ipse nihilominus adimpleret...

[1 Capellano S. Agathe sub pena excommunicationis injungens, ut nullum parochianorum tuorum infra certos terminos commorantium ad officia divina, vel ecclesiastica reciperet sacramenta...

[2 Unde contra primam sententiam allegabat, quod de commissione ad primos iudices impetrata ad Archiepiscopum non pervenit...

[3 Capellano perno. ms. compit. unde vera narratio facta per iudicem d. presertim. c. al. et alia. 2. Reg. xi. ad hoc...

a Possit, b Vide leg. jura. cum l. seq. C. de postul. & l. nam ad ea. ff. de leg.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

CAP. XLII.

Potestas partium delegatorum vel arbitrorum simpliciter dato- rum expirat per mortem unius.

Idem.

Vno delegatorum a vel arbitrorum (sicut propo- nis) rebus humanis exempto, eorum officium expi- ravit. Nisi aliud in delegatione aut compromisso sub- set expressum.

CAP. XLIII.

Delegatus Papa subdelegare potest, licet datus sit ex officio vel de partium consensu, vel cum clausula praelectionis, subdelet, quod si non omnes, tu cum alio exequatur, & cetera, hoc dicit, usque ad s. Is autem.

Idem.

Quoniam Apostolica sedes intendit providere nego- tiis, & non personis, quibus eadem committitur, si iudex tertius licet ex officio nostro, vel de adfensa partium pro communi a nobis datus eisdem, alii delega- verit vices suas (cum delegato a Principe id concedatur a iure) h delegario valchit ipsius. Idem quoque dicen- dum est, cum mandatur Episcopo, ut cum altero suorum conjudicum mandatum Apostolicum exequatur, & tunc sine subdelegato ab ipso Episcopo reliqui duo procedere non valebunt.

Is cui committitur negotium, ut personaliter exequatur, potest si partes consentiant, alteri subdelegare. Sicut in casibus hic expressu, hoc dicit, usq. ad s. Ceterum.

Is autem, cui injungitur ut personaliter negotium ex- equatur, potest (dummodo partes consentiant) hoc alii delegare. Praterquam si inquisitionem fieri, vel eccle- siis de prelati, vel aliis ministris provideri e mandate- mus, cum in his omnibus casibus industriam & fidem personae, cui talia committimus, eligere videamur.

Is cui committitur iudicium ministerium exequendum, non potest vices suas alteri committere, sicut in legato sedis Apostolicae. Et est text. notabilis, & multum allegatur. Ab. Sic.

Ceterum (salva legatorum sed. Apostol. auctoritate) nulli cui commissum fuerit predicare crucem, ex commu- nicare, vel absolvere aliquos, dispensare cum irregulari- bus, vel injungere poenitentias, licet hoc de cetero aliis demandare: quia non sibi iurisdictione, sed certum mini- sterium potius committitur in hac parte.

DE OFFICIO LEGATI.

TITVLVS XXX.

CAP. I.

Legatus Papa etiam per simplicem querelem adiri potest.

Alexander III. universis suffraganeis Cantua- rien. ecclesie.

Vm d non ignoretis Cant. Archiepiscopum vo- bis non solum e Metropolitanico, sed etiam lega- tionis iure preesse: [i & infra.] Same licet il- dem Archiepiscopus metropolitanico iure audire non debet causas de Episcopatibus vestris, nisi per adpellationem deferantur ad eum: legationis tamen obtentu univer- sas s. quae per adpel. vel querimoniam perveniant ad su- am audientiam, audire potest & debet, sicut qui in pro- vincia sua vices nostras gerere comprobatur.

[i Mirabile factu est quod quidam vestrum seos audientes a severare presunt, quod idem Archiepiscopus nullam causam de Episcopatibus vestris sine metropolitanico sine legationis iure debet audire.]

a Hunc textum intellige, cum facta est delegatio nominari personis, sicut si di quate, iuxta e. quoniam Abbas sup. sed. b Vid. la ju. & ibi Pet. de bal. part. & Cyn. Cde. iud. & Bart. iud. & quid. ff. de iurisd. om. iud. c mandamus, al. mandarent. d Cai. eod. tit. in i. comp. e metropolitico. f In reatu manuscr.

Ecc 5

145

causa dicitur licet (suggero mendacio impetrat fuisse) cum p. dicitur iud. (quae nobis est & dives) pauperem de dicitur in eis coram ipis (nisi confidunt, & coram quo parati essent ad exhibere justitiae complementum.) non debeant de iure per tales litteras conveniri, unde nulli iudicium interloquendo pronunciarunt se per cas- sum litterarum procedere non debere: & infra. Demum. h. a. partibus in quodam tanquam in arbitros taliter compromissum, quod si intra terminum in compromisso expressam causam non deciderent, partes ad eorundem iudicium rediret examen. Verum arbitris causam intra terminum negligentibus terminare, dicti iudices iurisdictionem per formam compromissi huiusmodi re- sumpserunt: a quibus iidem se lentientes gravari, quod super his, super quibus ab eis fuerant absoluti, litigare compellabant eisdem, ad nostram audientiam adpella- tum. Ideoque mandamus, quatenus si effrita, revocetis iudicium.

CAP. XXXIX.

Arbitri electi ad causam recusantem, ad signant partibus termi- num ad probationem causam suffraganeis, & iudex recusans compellit arbitrum ad causam facendam.

Idem.

Visionis e causa contra iudicem assignata, non i- pte (qui forsitan provocatus obesset) sed arbitri potius causam quibus probatio est facienda, & ad quos omnia, que ad hanc articulum faciunt, pertinere noscuntur, possunt ad hoc terminum assignare: Ab ipso quoque iudice (cui fuerit iurisdictione, sic & cetera sine quibus expli- cit non potest, intelligitur esse commissa) iidem ut conveniant, si discordes fuerint, in unam sententiam, vel sententiam concorditer advocent, b, cum quo duo vel aliter eorum id faciat, sunt cogendi, ne huiusmodi occasione principalis negotium plus debito prorogetur.

CAP. XL.

Delegatus iurisdictione ad personas non expressas in rescripto, etiam si iurisdictione commissa prorogari non potest.

Idem Abbas sanctae Genevese.

Delegatus iurisdictione ad personas non expressas in rescripto, etiam si iurisdictione commissa prorogari non potest. Idem Abbas sanctae Genevese. h. g. per litteras e Apostolicas conquerentibus co- munitate de Episcopo d London. quod concessum ab eis nunquam promissio loco & termino non persolvit: pendente iudicio, l. Isaacus qui in quantitate qua dam eis- dem mercatoribus tenebatur, sed in tuam iurisdictionem (sicut ad eum) voluit prorogare e: ut si intra terminum constitutum, praedictam non solveret quantitatem, ex- communicationis & interdicti sententias in personam & rem eius promulgares. Quas huiusmodi occasio- nes e te statas, decernimus non valere: cum & si alias ju- risdictione praesente dicaris, quia in dictam l. nullam ju- risdictionem haberes, iurisdictionis prorogatio nulla possunt canisse, cum huiusmodi delegata iurisdictione ad alia personas nequeat prorogari.

CAP. XLI.

Malp. ecc. anni potest a quocumque dari delegatus. Idem in ma- gistrum, dummodo necentiam consensus partium. Minor vero dicitur non potest dari, nisi a Principe.

Idem.

Quinque annuum peregeris s. dari potuit in parte huiusmodi delegatus. Ceterum constituto iudice inter eosdem (nisi partes scienter consentirent in eo, qui annuum xviii. transcendisset) facta delegatio ab his qui annuum non teneret.

a Causam recusantem refert Hostiensis, in sum. tit. de recus. s. quae sunt causa, iuxta. Ab. in c. Legatus, de app. in 6. & Pas- tor in c. cum iudic. infra. de app. b. Vide Litem si unus ff. de iur. c. vide Lang. in tract. de arb. & prorogatio. d. Lau- datus. e. vide leg. ff. de eo quod cer. & Lami. & ibi Bar. C. de iur. qui per quae interit. f. vide l. ff. de iur. & l. filius fa. ff. de iur. p. ff. de iudic.

